

Premiärministern Kaarel Eenpalu på Vormsö

Vormsöbarnen hälsa premiärministern välkommen.

För första gången under Estlands självständighetstid avlades officiellt besök av landets premiärminister. Den nuvarande premiärministern K. Eenpalu besökte i egenskap av inrikesminister ön 1922.

Måndagen den 14 augusti artrade sig till en storslagen högtidsdag för öborna. Fosterlandstfanan vajade tät över bebyggelsen och det rädde full arbetsnedläggning.

I sällskap med landshövdingen A. Kasterpalu med maka, vice-landshövdingen O. Viirsoo, prefekt L. Kane, riksdagsman A. Saar,

dir. Akel m. fl. anlände de höga gästerna kl. 11 f.m. till Sviby brygga. De hälsades av kommunalordföranden Johan Landman och prosten Hj. Pöhl och hundratala vormsöbor. Efter hälsningsanförande av kommunalordförande, som betonade att Vormsö har c:a 2500 svenskar och c:a 100 ester, som idag på det varmaste välkomna landets premiärminister. Efter hälsningsorden fortsattes färden till Sviby där uppehåll gjordes hos Anders Vikström.

Med stort intresse synade premiärministern gården och en vorm-

söbondes livsvillkor, samt uttalande sitt gillande om skötseln av lantbruket och byggnaderna.

Därför fortsattes färden till kyrkan dit över 1500 vormsöbor samlats för att hälsa den höga gästen. De nationalklädda skolbarnen bildade spalier och ungdomarna överlämnade blommor till premiärministern. Efter avhållandet av öns skydds- och brandkår framfördes hälsningar å organisationernas vägnar av herr Lars Lindström som bl. a. betonade att vormsöborna med stolthet och tacksamhet följt premiärministerns

Svenskarna i Estland hålla fast vid sin nationalitet.

”Frågan om avnationalisering kan i det närmaste betraktas som obefintlig”.

Faromoment existera dock för fastlandets svenskar.

I rikssvensk press har redan under en längre tid uttryckts farhågor för den svenska befolkningens fortbestånd i Estland. Problemet har kommenterats i ett flertal tidningar och en del uttalanden ha gått ut på att estlandssvenskarna bl. a. på grund av de talrika blandäktenskapen hotas av avnationalisering.

För att få frågan belyst från sakkunnigt håll har Huvudstadsbladet vänt sig till professor Per Wieselgren i Tartu, som deklarerar ryktena om avnationalisering.

— Frågan om avnationalisering kan i det närmaste betraktas som obefintlig, säger professor Wieselgren. De flesta svenskar här hålla fast vid sin nationalitet och på öarna åtminstone visar man ingen lust att ändra sig inom den yngre generationen.

— Skall man tala om fara, så måste den gälla fastlandets svenskar. Det finnes här två huvudfaktorer, som kunna inverka ogynnsamt. Den ena ligger i de blandade äktenskapen. Det är ganska vanligt, att svenska pojkar från tvåspråkiga distrikt gifva sig med estniskor. Då har man visserligen full rätt att sätta barnen i svensk skola, men det är ju överallt så, att modersmålet är det viktigaste för barnen. Skulle återigen modern vara svensk och fadern est, så måste barnen i regel efter lagen besöka estnisk skola.

— Den andra ogynnsamma omständigheten är utflyttningen till estniskt bosättningsområde eller till städerna, särskilt Tallinn. Isolerade från sina landsmän estniserar (eller i vissa fall förtyskas) svenskarna lätt, om de ej åtnjutit någon grundligare svensk skolbildning. I huvudstaden finns det visserligen så gott om svenskar och svenskkunniga, att någon isolering ej skulle behöva uppstå, men det saknas ett verkligt aktivt och energiskt samlande or-

gan för de svenska intressena i Tallinn. Varken de estlandssvenska ledarna eller de rikssvenska sjömansprästerna ha orkat med att skapa ett dylikt och kanske är det också omöjligt att helt gå i land med denna uppgift, eftersom svenskarna inte utmärka sig för den sammanhållning som präglar t. ex. det tyska mindretalet. Antalet elever i den svenska folkskolan i Tallinn är ytterst fåtaligt.

Till seden att ingå blandade äktenskap har nog bidragit den starka emigrationen av unga kvinnor från svenskbygden till Sverige (särskilt Stockholm och Gotland), som länge pågått. Stockholms högskolas rektor, prof. Sven Tunberg, påpekade redan för ett par år sedan vådorna av denna invandring och påyrkade motåtgärder från de svenska myndigheternas sida. Han menade, att man hellre borde bevilja arbetstillstånd åt finskor och estniskor än åt östsvenskor. Emigrationen kan verkligen försvaras med en hänvisning till de tryckta förhållanden, vari unga uppåtsträvande kvinnor måste leva som hemmadöttrar i svenskbygden, särskilt på det konservativa, överbefolkade och fattiga Ormsö, men speciellt torde prof. Tunbergs ståndpunkt ha fog för sig.

— Som vi sett existera några faromoment för den svenska befolkningens bestånd i Estland. Men de förbättrade skolförhållandena och det starka rikssvenska intresset för språkfränderna i Aiboland verka i gynnsam riktning. En viss folkökning kan konstateras och ungdomen utmärker sig gång på gång genom sportliga framgångar gentemot det estniska huvudfolket, vilket torde vara ett bevis så gott som något för oförminskad livskraft hos estlandssvenskarnas huvudmassa, även om det på Ormsö finnes enstaka degenerationssymptom och på fastlandet enstaka områden, där svenskheten är på retur.

första grundlagsdebatten i konstituerande Församlingen. varvid svenskarnas representant den 28 maj 1920 yttrade: Vi frågar oss: skall den nya Republikens byggnad även för oss bli ett kärt hem och trygg byggnad, som kunde trotsa stormarna. Vi önskar behålla och utveckla vår nationella kultur och därvid vinnlägga oss om enhetstanken i den statliga strukturen. Orden förklingade icke ohörda och vid denne mans bortgång 1930 yttrade dåvarande riksdagens talman — nuvarande premiärministern — ”vi ha förlorat en medarbetare, som vi alla sakna”. Därmed bekräftades, att nation och fosterland icke äro av varandra oberoende begrepp, utan skapa enhet som utmynnar i lojalitet. Modersmålet kordinerat med fosterländsk mentalitet är en nations och ett folks blodomlopp. Inträder härvidlag en defekt, så äventyras både de materiella och andliga förutsättningarna för ett folks fortbestånd och snart vet man icke var vaggan stätt.

Vi lever i fördragens och traktaternas tidevarv. Men vi få dock vara rätt försiktiga i dess värdering, ty vi ha nogsamt erfarit, att ett livsbejakande inre kan spränga yttre former. Och varför? Därför att man icke beräknat den inre dynamiken, som är mer än förstenad formalism.

Våra statsmän ha varit och äro utrustade med politisk intuition och framsynhet och landets minoritets lagstiftning ha även vunnit erkännande utom hemlandets gränser. — Det som är heligt för ett folk har vunnit skydd. Det religiösa motivet utan vilket frågan efter ester, svenskar osv. bleve obesvarad har man försökt bevara. Ty i landets frihetskamp gällde det icke rovlystenhet och hämnd, utan säkerställandet av högre kristligt — etiska ideal: självständighet och frihet. Även äro vi ju ense om, att folkens fördelning i olika språk och kulturgrupper icke är en tillfällighet, utan av den Allsmäktige önskad ordning. Kristendomen har ju varit den personliga frihetens, samvets- och trosfrihetens offerglada förkämpare. Även landets gällande grundlag skänker icke enbart skydd åt materiella värden, utan vinnlägger sig även om de etisk-kristliga: hemmets oantastbarhet, samvets och trosfrihet, uppfyllandet av fjärded budordets krav.

Premiärministern...

lyckliga hand i säkerställandet av landets trygghet. Efter besök i kyrkan vidtog friluftskäret på kyrkbacken.

Aktusen inleddes med tal av prosten Hj. Pöhl och körsång under ledning av lär. Viktor Aman.

I sitt tal till premiärministern erinrade prosten Hj. Pöhl om den

Premiärministern...

När under sådan förutsättning maningen ljuder: Vår stat behöver allas samarbete till positivt uppbyggnadsarbete, så förklarar den icke ohört. Kallelsen till samarbete betygar förtroendet och detta i sådana vanskliga tider som just nu. Ni, herr premiärminister, besöker idag en folkgrupp, som haft gemensamt förflutet med majoritetsbefolkningen, som vinnligger sig om ett starkt fosterland och som Ni kan lita på när inre eller yttre omständigheter det kräva.

Premiärministern började med sitt uppriktiga tack för hälsningsorden och betonade dessa stora framsteg i ekonomiskt, socialt och kulturellt hänseende som Vormsö befolkningen gjort under de senaste 17 år då han för första gången som inrikesminister besökt denna gästvänliga ö. Ni har under tiden drabbats av en svår eldsvåda, men ni har med en öbos inneboende seghet övervunnit detta. Och mångas byggnader äro idag i bättre stånd än tillförne. Ni har under den gångna tiden förskaffat eder genom nyodling nya åkrar, ni har fått tidsenliga skolhus, samlingslokaler osv. Det är bara skada att våra skördar hotas av torka, men detta beror icke på vår kraft. Mätte det dock vara vår gemensamma bön, att vi bleve välsignade med regn.

Vidare talade ministern om esternas och svenskarnas gemensamma arbete, öde och framtid. Han sade: Fast man icke alltid vill erkänna det, så kan jag försäkra att vi tillsammans med våra bröder svenskarna hjälpt till att skapa det slaviska riket. Vi, båda nationer, ha under århundraden delat samma öde. Vi ha respekterat varandra och detta minst därför att vårt förhållande till edra stamfränder på andra sidan Östersjön varit gott. När det fria Estland skapades, så voro ni själva oss behjälpliga, och vi ha i vår lagstiftning icke frantagit eder några rättigheter och ej heller tänker vi göra det i framtiden. Estniska folket i sin rättskänsla vet mycket väl vad ömsesidig förståelse och sympati betyder i förhållandet folk och riken emellan och därför mätte det även i fortsättningen bliva hörnstenen för vår gemensamma byggnad, vårt fosterland. Premiärministern be-

tonade även, att då han för första gången för 17 år sedan besökte ön efterlämnade följande förhållande ett djupt intryck på honom: man plöjer hela sin livstid havets vågor och besöker främmande länder, men man vill dö i sin hembygd, man tror att det är fosterlandets heliga bud. Även framhöll talaren, att estlänningarna äro ett sjöfarande och frihetsälskande folk. Vår handelsflotta ökar i tonnage varje år. Fast vi icke äga silver och guld i dag, så kan jag försäkra, att inom 50 år komma särskilt ö och kustborna såsom vikingar att tillhöra landets mest välbärgade befolkning. Jag önskar att ni alltid skola hedra edra förfäders allsmäktige Gud, att ni alltid skola behålla tron till fosterlandet och det gemensamma ödet i det fria Estland.

I orden riktade till öns estniska minoritet betonade han vikten av ett gott samförstånd och ömsesidigt förtroende. "Ni ären alla samma lands medborgare. Haven aktning för varandra, så uteblir icke välsignelsen i vårt gemensamma arbete" avslutade premiärministern sitt tal.

Efter premiärministerns medovationer kvitterade anförande överlämnades till honom och hans fru – under avsjungandet av Modersmålets sång ett Vormsötäcke och "bindpung". Det var veteranen Kärrslättsbonden Hörnström som tillsammans med fru A. Kivaremees från Hullo å Vormsöbornas vägnar framförde gåvan. Efter avslutningsord av skyddskårsordföranden H. Mickelin, som bad premiärministern framföra Vormsöbornas hälsningar till presidenten och regeringen, avslutades högtidligheten med hymnen beledsagad av skyddskårens blåsorkester.

Efter uppehåll vid frihetskämparnas monument avlades besök i sjukstugan där just den 50-de förlösningen försiggått. Det var den lyckliga modern Maria Söderkvist som nedkommit med sin fjärde son. Premiärministern ihågkom henne med en penningsgåva. Därefter besöktes ålderdomshemmet och rökstugan – samt uppehåll gjordes vid riksdagsman lektor Hans Pöhls grav.

Förmiddagen utnyttjades till en värdefull rundtur med öns moderna fortskaffningsmedel – bilen.

Efter ett "svalkande" dopp i Hulloviken besöktes under för-

middagen Magnushof, Förby, Saxby, Kärrslätt och Nyby. Under deltagande av c:a 50 personer intogs middag i prästgården varefter Vormsös modernaste samlingslokal – godtemplarhuset – besöktes. Imponerad av byggnaden lovade premiärministern ställa de felande ekonomiska beloppen till byggnadens färdigställande till förfogande. Efter kaffe hos lektorskan Lydia Pöhl besöktes kommunalhuset och Hullo skola. Premiärministern var synnerligen belåten med renligheten och ordningen av öns byggnader. Före avresan bilades genom Rälby, Diby – där ministern synade öns första traktor och bjöds på frukt och Vormsö-öl av Martesgårds äldste son Valberg – Norrby och Söderby.

Kl. 8 e.m. anlände man till Sviby brygga. Under leverop och sång skildes man åt. Ministerns sista ord: Nu känner jag er vormsöbor och nästa gång vi träffas, så tala vi med varandra som uppriktiga vänner – är ett belägg för att förståelse och ömsesidig uppskattning komma att utgöra den gemensamma hörnstenen i den fortsatta samlevnaden. P.

Nyodling.

Den utan tvivel viktigaste frågan för våra jordbruk är nyodling. Varför? I första hand därför, att vi behöva förbättra utfodringen åt våra djur, och för att kunna göra detta, behöva vi vallhö och pressfoder, och då måste det göras plats för odlingen av klöver och timotej. Och vi skola inte nöja oss med att planlöst så in en vallbit då och då, utan vi böra så snart som möjligt försöka att få in regelbundna vallar i växtföljden. så att vi årligen så in en bestämd del till vall, och årligen plöja upp lika stort stycke. Visserligen har det i år varit missväxt på klöver här i landet, men det förändrar inte saken, även klövern måste ha "rätt" att ge dålig skörd någon gång. Vi måste så snart som möjligt göra oss oberoende av ängsslåttern, ty så som det nu är, går halva sommaren åt att skrapa ihop höet.

Och odlingsmöjligheter finns det gott om. Om man ser sig omkring vid byarna, finner man att det överallt finns goda odlingsmarker och oftast både välbeläg-

Nyodling...

na och lättodlade. Glädjande nog kan man också finna ett växande intresse för nyodling, och på en del håll har även gjorts mycket redan. Heder åt dem, som gå i spetsen för detta arbete! Arbetslönerna stiga, och det är intet att säga om, men med varje år blir det dyrare att uppodla mark för den som ej har egen arbetskraft att lita till.

Den gamla åsikten var ju att endast den sämsta marken, som inte växte av sig själv, passade att odla upp. På den tid, då man inte kände till vallodling, hade den åsikten fullt fog för sig, man måste då spara de bästa ängarna till slätter. Men på det sättet blev också mycken värdelös mark uppodlad, som egentligen aldrig skulle ha blivit odlad, grusbackar, som behöva regn varje dag och en rotalöta i veckan, om de skola ge ordentlig skörd. Nej, den bästa marken lönar sig bäst att odla, den har de största förutsättningarna att betala nedlagt arbetet.

Det finns som sagt god odlingsjord överallt i svenskbygden i stort sett. Det skulle vara nyttigt för många jordbrukare att få se, hur man t. ex. i Sverige odlar upp och varje år odlar upp svårbruten mark, där jorden knappt förmår rymma alla de stenhögar, som brutits upp med svett och möda. I sådan jord kan man sannoligen inte använda traktor, inte ens hästar, utan varje torva får vändas med spade och flåhacka. Sådan jord som man så ofta finner här, med ett tjockt lager svartmylla och som då den blir dikad och odlad på ett par år betalar igen kostnaderna, den kan inte kallas dålig, det är säkert.

Estniska staten har med god framtidsblick uppmuntrat och un-

derstött uppodling, och det är vårt eget fel om vi inte utnyttjat hjälpen så mycket som möjligt. Svårigheterna känna vi ju alla, först måste byarna skiftas och utloppsdiken grävas, och sådant tager tid. Men det gäller att nu taga i på skarpen. Det viktigaste är att man får uppodlat den areal man behöver, om man sedan får premier eller ej betyder mindre, det lönar sig knappast att vänta fördenskull. Odlar man den mark, som verkligen är odlingsvärd, så betalar sig arbetet självt så snart, att man ingalunda är beroende av anslag, det går bra ändå.

Nu är snart den bästa odlings-säsongen inne. För den som ännu inte börjat odla, gäller det att göra klart för sig, vilken bit som skall uppodlas i år, och så fort lien och räfsan hängas upp, gripa till röjningsyxan och spaden.

P. Byström.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

REDAKTION:

A. Stahl, ansvarig red.

E. Nyman, red.-sekr.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes		Utlandet	
1 år Ekr.	2:—	1 år Ekr.	4:—
1/2 " "	1:—	1/2 " "	2:—

Kyrkliga meddelanden.

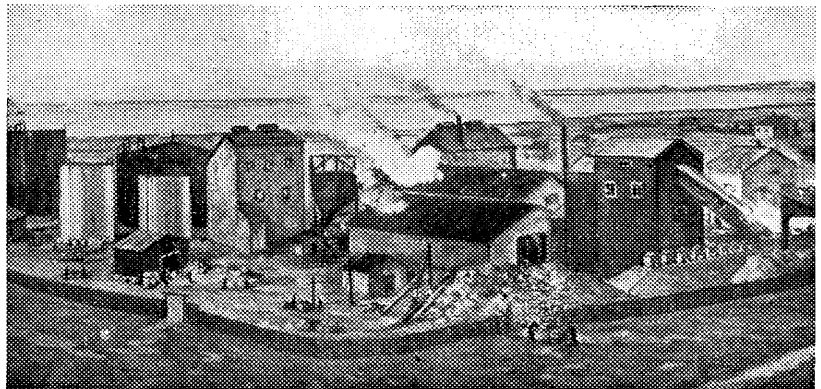
Svensk-finska St. Mikaelsskyrkan.

Högmässa söndagen den 20 aug. kl. 11 f. m. Predikan av prosten Hj. Pöhl.

Glöm ej Kustbon!

Estländska Oljeskifferkonsortiet — Sillamäe

Kontor: Väike Karja 1

Första inhemska bensinfabriken.

Tillverkar: bränn- och impregneringsolja, bitumen och bensen.

REPRESENTANT
Gustav Kühn

POSTBOX 365
TALLINN

E. A. BERGS FABRIKS AKTIEBOLAG
ESKILSTUNA